

VERENIGING

Spelend en onderzoekend leren

OGO IN EEN NOTENDOP

OGO in een notendop

Deze brochure is een uitgave van de OGO Vereniging.

'Ontwikkelingsgericht Onderwijs' afgekort 'OGO', is ontstaan in de jaren tachtig onder de namen Startblokken en Basisontwikkeling (voor kinderopvang en kleuters) en doorontwikkeld voor groep 3 t/m 8 van het primair onderwijs. Het concept is gebaseerd op de cultuurhistorische theorie van onder andere de Russische psycholoog Lev Vygotskij. De theorie staat internationaal bekend onder de naam CHAT (Cultural Historical Activity Theory). OGO is gericht op de kwaliteit van de interactie tussen het kind en zijn of haar omgeving en biedt de derde weg naast leerkrachtgestuurde of kindvolgende benaderingen.

Sinds het ontstaan is er veel ontwikkeld, onderzocht en gepubliceerd. De term 'Ontwikkelingsgericht' is inmiddels een veelgebruikte term, ook buiten OGO. De OGO Vereniging bewaakt de conceptuele ontwikkeling van 'Ontwikkelingsgericht Onderwijs' zoals deze in de jaren '80 is ontstaan en zorgt ervoor om met elkaar scherp te blijven bij het duiden van nuanceverschillen en OGO in de oorspronkelijke betekenis op basis van CHAT (Cultural Historical Activity Theory).

Voor mensen die nieuwsgierig zijn en misschien een eerste onderzoekende stap naar de betekenis van OGO willen zetten, hebben we de brochure 'OGO in een notendop' gemaakt. Deze brochure is op vrijwillige basis door medewerkers van De OGO Vereniging ontwikkeld.

Wil je bijdragen aan dergelijke initiatieven, onderzoek en het voortbestaan van Ontwikkelingsgericht Onderwijs? Word dan individueel lid of sluit aan met je organisatie of instelling via onze website.

We wensen je veel leesplezier,

Namens de OGO Vereniging.

Rienkje van der Eijnden (voorzitter)
Joke van Winden, Tonny Bruin, Femke Smit,
Lysbeth Grutters, Marco Moerbeek en Marte van Vliet.

© 2025 De OGO Vereniging
www.OGO Vereniging.nl

Steun de doorontwikkeling van OGO
en word lid van onze vereniging!

Inhoud van deze brochure

2

4

Organisaties en diensten

Je kunt hier lezen welke organisaties en diensten ondersteuning kunnen bieden in het werken met OGO.

6

Voor in je agenda

Welke evenementen zijn van belang om in de gaten te houden wanneer je affiniteit hebt met OGO?

7

Kenmerken van OGO

De OGO Vereniging heeft 11 praktijkkenmerken van het onderwijsconcept geformuleerd. Bij elk kenmerk geven we jullie een leestip voor de praktijk.

14

OGO-ABC en Infographic

Op deze infographic kun je in het kort de geschiedenis van OGO zien en welke kenmerkende begrippen en personen er zijn die je kunt raadplegen.

17

Waar te beginnen als starter?

We geven je tips voor als je gaat starten met OGO in de praktijk en publicaties die je gratis kunt raadplegen.

19

Tips van leden

We hebben onze leden om leestips gevraagd: welke artikelen je zeker gelezen moet hebben?

19

OGO en social media

Organisaties en diensten

De term 'Ontwikkelingsgericht Onderwijs' wordt dikwijls als een paraplu-begrip gehanteerd. Om helderheid te bieden hoe OGO in Nederland is vormgegeven en wat we eronder verstaan - gebaseerd op **de cultuurhistorische theorie** - zijn de volgende organisaties en diensten actief om dit gedachtegoed uit te dragen en verder te ontwikkelen.

De OGO Vereniging

In 1997 wordt de Academie voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs (OGO-Academie) opgericht. In 2020 is de naam OGO-Academie veranderd in OGO Vereniging en zijn de missie en de doelstellingen geactualiseerd. De OGO Vereniging wil meer bekendheid geven aan OGO en draagt bij aan het bevorderen van de kwaliteit, ontwikkeling en groei van het concept en de professionals. Zij organiseert de tweejaarlijkse OGO Conferentie, jaarlijks een studentenconferentie, inspiratiesessies voor leden en begeleiden netwerken. De OGO Vereniging draagt financieel bij aan wetenschappelijk onderzoek en het tijdschrift Zone. De bestuursleden voeren deze werkzaamheden op vrijwillige basis uit. Individuele- en instellingslidmaatschappen maken de activiteiten die we uitvoeren financieel mogelijk.

www.OGO Vereniging.nl

De Activiteit houdt zich sinds de start in 2002 bezig met de ontwikkeling en implementatie van OGO en het nascholen van professionals. Naast het uitvoeren van nascholingstrajecten en trainingen verzorgt zij ook workshops en studiedagen. De medewerkers van De Activiteit doen onderzoek en ontwikkelen materialen en producten die op verschillende manieren bijdragen aan de implementatie van OGO: www.de-activiteit.nl

Het Frea Janssen-Vos Fonds is in 2019 opgericht ter nagedachtenis aan Frea Janssen-Vos, onderwijspedagoog en een belangrijke grondlegger van OGO in ons land. Zij ontwikkelde Basisontwikkeling, de spelgeoriënteerde aanpak voor jonge kinderen in kinderopvang en onderbouw van de basisschool: www.fjvfonds.nl

Vygotskij Foundation

De Vygotskij Foundation is een stichting, opgericht in mei 2013. De stichting stelt zichzelf als doel het werk en het gedachtegoed van Lev Vygotskij verder te verspreiden en toegankelijk te maken ten behoeve van de onderwijspraktijk en hierin onderzoekers, onderwijsontwikkelaars, leerkrachten en studenten te ondersteunen. Eén van de activiteiten van het fonds is het onderhouden en beheren van de Vygotskij-bibliotheek Julianalaan 2, 1741 CL Schagen, die is ondergebracht in het gebouw van de Julianaschool. Als student of leerkracht kun je toegang krijgen tot de bibliotheek, neem daarvoor contact op met de foundation: www.vygotskijfoundation.nl

Tijdschrift Zone, voor spelend en onderzoekend leren

ZONE is de bron van informatie en inspiratie over spelend en onderzoekend leren voor (aankomende) professionals in het primair onderwijs en de kinderopvang. Het tijdschrift verschijnt vier keer per jaar en komt tot stand door vrijwillige bijdragen van de redactie en de auteurs. Zone wil praktijk en theorie aan elkaar verbinden en geeft elk jaar een themanummer uit. Kenmerkend voor het tijdschrift is dat auteurs overwegend uit het werkveld komen. Wanneer je lid wordt van de OGO Vereniging, krijg je het tijdschrift 4 keer per jaar toegestuurd: www.tijdschriftzone.nl

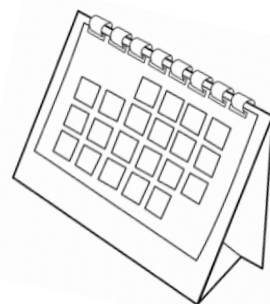
Is een online tekstenbank waar scholen een abonnement op kunnen nemen en zo toegang hebben tot een digitaal archief van verschillende teksten in thema's, op niveau en tekstvorm. Daarnaast worden er suggesties gegeven voor motiverende werkactiviteiten om met de teksten aan de slag te gaan. www.klassenteksten.nl

Leerstoel aan een Universiteit

Wegens emiraat van **Prof.dr. Bert Van Oers** is de leerstoel in oktober 2019 beëindigd. De OGO Vereniging heeft voornemens om in samenwerking met de universiteit de wetenschappelijke doorontwikkeling te waarborgen.

Voor in de agenda

Wil je meer weten of je verder verdiepen in OGO, dan is het handig om deze **evenementen** in de gaten te houden. De precieze data kun je vinden op de genoemde sites:

Startblokken conferentie

Deze conferentie is bedoeld voor trainers Startblokken van Basisontwikkeling, leerkrachten en jonge kind specialisten. Deze conferentie vindt ieder jaar plaats en wordt georganiseerd door De Activiteit, landelijk centrum voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs. Houd de website in de gaten voor de data: www.de-activiteit.nl

ISCAR

Het ISCAR congres is een internationaal congres ingestoken vanuit de cultuur historische theorie dat eens in de 3 jaar plaatsvindt. Het wordt op verschillende locaties internationaal gehouden.

Inspiratiesessies

De OGO Vereniging biedt inspiratiesessies online aan voor de leden (en niet-leden kunnen deelnemen tegen betaling). Deze sessies worden aangekondigd via social media kanalen, of middels onze nieuwsbrief. Kijk voor meer informatie of onze nieuwsbrief op onze site: www.ogo-vereniging.nl

De landelijke OGO-conferentie

Elke twee jaar (rond maart) organiseert De OGO Vereniging de OGO-Conferentie, waaraan zo'n 350 leerkrachten, nascholers, docenten, studenten en schoolleiders deelnemen. Als lid van de OGO-Vereniging kun je met korting deelnemen aan deze conferentie. Raadpleeg de site van de Vereniging voor meer informatie: www.ogo-vereniging.nl

Mini-conferenties

De OGO-Vereniging organiseert ieder jaar een mini-conferentie als algemene ledenvergadering op een OGO-school in het land. Een buitenkans om een kijkje in de keuken van een andere school te hebben en op de hoogte te blijven van actuele ontwikkelingen rondom OGO.

OGO Studentenconferentie

Ieder jaar wordt de OGO Studentenconferentie georganiseerd. De locatie is afhankelijk van de hogeschool waar de conferentie plaats kan vinden. Houd hiervoor de website van de OGO Vereniging voor meer informatie: www.ogo-vereniging.nl

Op de hoogte blijven van actueel nieuws?!
Schrijf je in voor onze nieuwsbrief en volg ons op de socials:

Kenmerken van OGO

De OGO Vereniging heeft 11 praktijkenmerken van het onderwijsconcept geformuleerd. Bij elk kenmerk geven we jullie een praktijkvoorbeeld uit een publicatie.

Kenmerk 1:

***Kinderen tonen zich betrokken en nieuwsgierig.
Leren en ontwikkelen gebeurt samen met anderen.***

Voorbeeld: Ivar (**peuter**) speelt graag met zand. Hij schept met een lepel zand in de trechter, schudt ermee en kijkt hoe het zand eruit loopt. Olivia kijkt een poosje naar wat Ivar doet. Dan pakt ze ook een trechter, schept er zand en laat het eruit lopen. Ivar maakt een geluid als het zand eruit loopt 'psss'. Hij stoot Olivia aan en laat horen wat hij doet. Olivia vindt dit interessant en zegt nu ook 'psss' als het zand uit de trechter loopt. Zo gaat het spel even door. Dan voegt Farida een nieuw element toe. Ze pakt een kopje en houdt dat onder de trechter. Meer hebben de kinderen niet nodig, ze pakken kopjes en houden het onder hun trechter. Ze pakken ook een fles erbij en vullen deze. Dan laten ze hem weer leeglopen. Farida benoemt handelingen en de kinderen herhalen keer op keer de reeks handelingen. *(Een fragment uit de tekst van [Basisontwikkeling voor peuters en de onderbouw](#), p. 34).*

Kenmerk 2:

***Kinderen leren om problemen op te lossen en
gebruiken daarbij instrumenten.***

Voorbeeld: Arnoud leerkracht van **groep 5** wil aan de slag met het thema voeding. Hij denkt aan het opstarten van een restaurant. Voordat hij met de kinderen het gaat hebben over koken verkent hij eerst het keukengerei. Welke instrumenten gebruik je allemaal in de keuken? Hoe werken ze? Waarom is het belangrijk dat je zaken weer luchtdicht kunt afsluiten? Arnoud ziet dat het om de concepten: kracht en lucht gaat. Hij besluit dit de kinderen te laten ondervinden door middel van uitproberen. Dus hij haalt het keukengerei en de nodige producten zoals knoflook, blikjes, appels e.d. de klas in. En dan kunnen ze aan de slag! *(Afwijking uit de [Toolkit Wetenschap & Techniek](#)).*

Kenmerk 3:

***Er is een rijke leeromgeving die samen wordt
opgebouwd, waarin zichtbaar is waar aan gewerkt
wordt.***

Voorbeeld: Groep 5 is een krantenredactie gestart. Alle kinderen zijn redacteur en mogen verschillende stukjes schrijven voor de krant. Daarnaast zijn er verschillende rollen te vervullen: fotograaf, eindredacteur, beeldredacteur, nieuwsgager, interviewer, pr-medewerker, creatief redacteur (puzzels en raadsels), medewerker van de website en hoofdredacteur. Deze rollen worden verdeeld over de groepjes kinderen. De groep spreekt met elkaar aan dat er met goede argumenten gewisseld kan worden. Wel moeten er afspraken gemaakt worden over wat iedereen aanlevert voor de krant, zodat het echt een gezamenlijk product wordt.

(Fragment uit de tekst van [Leren in en over de wereld](#), p.36).

Kenmerk 4:

Kinderen maken uitstapjes en ontvangen gasten in de klas.

Voorbeeld: In de directe leefomgeving van de school valt een heleboel te onderzoeken en te beleven. De geschiedenis van een kind begint in zijn kleine leefomgeving: thuis! En als je naar school gaat wordt die omgeving steeds groter. Daarom maak ik met mijn **kleutergroep** heel vaak een wandeling in de straten rondom de school. Huisnummers zoeken en benoemen, straatnamen lezen (waarom Torenstraat?), planten, struiken en bomen bekijken en daarvan natuurlijk achterhalen hoe ze heten. Maar ook naar de markt gaan! Er staan slechts vier à vijf kramen op onze markt, maar toch! Het is een markt en er is een visboer! De kibbeling laten we ons regelmatig goed smaken!

(Fragment uit artikel: Groen, Sijm & Nijhuis (2023). Onderwijs vinden rond je eigen school. Tijdschrift Zone, jrg. 22 (4)).

Kenmerk 5:

Kinderen leren door spel en onderzoek.

Voorbeeld: In het spelgeoriënteerde curriculum nemen onderzoek en rollenspel een belangrijke plek in, **zowel in onderbouw als bovenbouw**. Het uitgangspunt blijft de imitatie van maatschappelijke praktijken in de schoolse context. Het onderzoek van leerlingen stuurt de sociaal-culturele praktijk die zij imiteren en wel op twee manieren. Ten eerste geeft onderzoek leerlingen de mogelijkheid om zicht te krijgen op de praktijk waaraan zij deelnemen. In de imitatie van een boekenwinkel zullen kinderen eerst moeten weten wie in die boekenwinkel werken, wat boeken- verkopers precies doen, en welke boeken er worden verkocht. Ten tweede draagt onderzoek bij aan het verbeteren van de praktijk. Als de boekenwinkel eenmaal is ingericht kunnen kinderen onderzoeken welke behoeftes hun klanten hebben. En hoe kan de boekenwinkel meer winst gaan maken? Op basis van deze twee functies van onderzoek kunnen we stellen dat onderzoek zowel een plek dient te krijgen in de bovenbouw als ook in de onderbouw. *(Fragment uit artikel: Veen, van der. C (2011). Spelen in de bovenbouw, onderzoeken in de onderbouw. Tijdschrift Zone, jrg. 10 (2), p. 4-7.).*

Kenmerk 6:

Er is een vakoverstijgend aanbod met samenhangende en betekenisvolle activiteiten.

Voorbeeld: In **groep 8** van leerkracht Niké wordt onderzoek gedaan naar emancipatie. Een groepje leerlingen is hun onderzoek over vrouwenemancipatie gestart met het interviewen van hun moeders en oma's. Door het ophalen van deze persoonlijke verhalen wordt duidelijk hoe belangrijk onderwijs is voor meisjes om gelijke kansen te krijgen. De vraag komt boven hoe het komt dat vrouwen nu nog steeds minder kansen hebben, minder verdienen en in lagere banen terechtkomen. De groep duikt de bronnen in op zoek naar verhalen over vrouwen die een rol hebben gespeeld in de geschiedenis van vrouwenemancipatie. Ze lezen teksten, bekijken informatieve filmpjes en gaan in discussie met elkaar. **(Fragment uit de tekst van [Leren in en over de wereld](#), p.69).**

Kenmerk 7:

Professionals doen mee met activiteiten.

Voorbeeld: In **groep 3-4** doen de kinderen onderzoek naar kastelen. Om meer te weten te komen wordt er gelezen over het leven van kastelen en hoe kastelen gebouwd worden. In de bouwhoek zijn een paar kinderen met touw en een katrol bezig met het maken van een ophaalbrug. Meester Bart heeft in de krant een artikel gevonden over het 'perfecte zandkasteel', samen bekijken ze het en proberen ze het uit.

(Fragment uit de tekst van [Basisontwikkeling voor peuters en de onderbouw](#), p. 36).

Kenmerk 8:

Professionals zijn in interactie met de kinderen en observeren en registreren handelingsgericht (met Horeb).

Voorbeeld: Interactie waarbij leerlingen en kwalitatief en kwantitatief grote inbreng hebben is een kenmerk van goed onderwijs. Leerlingen leren praten, denken, problemen oplossen en nieuwe kennis gebruiken. Met goede gesprekken in de klas sla je als leerkracht vele vliegen in één klap. Marjolein gaat met een groep van drie leerlingen aan de slag. Zij doen bronnenonderzoek naar onderwerpen die passen binnen het thema oorlogsvoering. Marjolein plant drie gespreksmomenten en denkt na over de gesprekspunten voor, tijdens en na hun onderzoek. Voor dit thema bestaat de wens om een toolkit te ontwikkelen die andere leerkrachten kan inspireren om nog meer uit gesprekken met kinderen te halen. **(Fragment uit artikel: [Dobber & ten Cate \(2024\)](#). Wat kan de leerkracht doen om goede gesprekken te stimuleren? *Tijdschrift Zone*, jrg. 23 (3).**

Kenmerk 9:

Professionals stimuleren de onderlinge interactie tussen kinderen.

Voorbeeld: In groep 6-7 bouwen de leerlingen een waterpretpark en doen ze onderzoek naar water en watergebruik. De belangrijkste attractie in de waterpretparken is de waterglijbaan. Leerkrachten Simone en Ayla bouwen een reeks gespreksactiviteiten op om de groep hierbij te begeleiden:

- Gesprekken in tweetallen en hele groep naar aanleiding van illustraties en beschrijvingen uit boeken en folders: hoe zorg je ervoor dat jouw glijbaan snel en spannend is?
- Gesprekken in de gymzaal bij het uitvoeren van de hellingproef met banken en ballen. Door deze gesprekken gaan de leerlingen nadenken over: gladheid, hellinghoek en snelheid.
- Gesprekken over het verzamelen van materiaal: Welke materialen zijn glad en kunnen tegen water?
- Het testen van glijbanen waarbij kinderen hardop denken met elkaar, vooruitkijken, argumenteren en redeneren.

(Gebaseerd op tekst uit: Pompert (2024). Thema's en taal. Betekenisvol lezen, schrijven en spreken. Assen: Koninklijke van Gorcum, p. 54).

Kenmerk 10:

Thema's en activiteiten worden systematisch voorbereid (met Horeb).

Voorbeeld: Meester Daan plant heel precies de activiteiten die hij voor ogen heeft en gebruikt hierbij 4 sturingsvragen van de logboekplanning:

- Welke betekenisvolle activiteit gaan we ondernemen?
Wat zijn de doelen van de activiteit, zowel brede als specifieke doelen?
- Met welke kinderen onderneem ik de activiteit? Welke observatiepunten heb ik op het oog?
- Wat is mijn leerkrachtrol? Hoe pak ik de activiteit aan?

In deze geplande logboekactiviteiten heeft de professional van te voren nagedacht over de brede en specifieke doelen en waarom hij deze kiest uit zijn themaplanning.

(Fragment uit de tekst van [Basisontwikkeling voor peuters en de onderbouw](#), p. 257).

Kenmerk 11:

Professionals hebben een open en lerende houding en zijn actief bezig met hun eigen ontwikkeling en de ontwikkeling van hun onderwijs.

Voorbeeld: “Waar ik vooral eerst zelf alles deed, heb ik nu geleerd om dit samen met de kinderen te doen. De kinderen hebben een actieve rol in het samen inrichten van de groep. We hebben samen met de kinderen gekeken wat er in de bloemenwinkel hoort. Mooi om te zien hoe betrokken de kinderen hier ook bij zijn. Ze willen er zelf graag een bijdrage aan leveren. De een heeft deze ervaring en de ander weer een andere. Een kindje vertelde dat ze met mama wel eens naar de bloemenwinkel op de markt was geweest. Mooi om hier weer op in te spelen. Wat heb je allemaal gezien? Wat ik goed vond gaan, is dat ik me bewust was van mezelf. Door Startblokken krijg je een beter inzicht in jezelf en hoe je het verschil kunt maken binnen een situatie. Ik heb open vragen gesteld waarbij kinderen zelf hun antwoord mochten formuleren. Mijn rol was het prikkelen van interesses en het samenvoegen van alle ervaringen.” - Professional Marion.

(Fragment uit de tekst van [Basisontwikkeling voor peuters en de onderbouw](#), p. 91).

Bovenstaande praktijkenmerken hebben we ook uitgewerkt op een poster. Scholen, kinderopvang, instellingen die lid zijn van onze OGO Vereniging krijgen deze poster gratis toegestuurd.

Hieronder vind je **kenmerkende begrippen** voor OGO. Bij elk begrip staat een bron die je kunt raadplegen om meer te weten. Een aantal bronnen is alleen toegankelijk via een abonnement op Zone (www.tijdschriftzone.nl)

Sociaal-culturele praktijk = Een omgeving bestaat uit mensen en dingen. Zo'n omgeving is altijd een product van een lange geschiedenis en van cultuuroverdracht. Dat noem je een culturele praktijk. Culturele praktijken omvatten altijd regels betreffende de manier waarop mensen binnen die praktijk met elkaar moeten omgaan, wie er mee mag doen, en hoe de werktuigen van die praktijk (niet) gebruikt moeten worden. Elke praktijk omvat verschillende, samenwerkende rollen (denk bijvoorbeeld aan de winkelpraktijk met onder andere de rollen van cassière, vakkenvuller, klant, manager). Elke rol heeft een bijbehorende activiteit met bijbehorende instrumenten, noodzakelijke kennis, vaardigheden, en waarden. Kinderen helpen om op hun eigen manier zulke rollen te spelen/onderzoeken.

MEER WETEN?

- *Van Oers, B. (2018) De Reeks: Sociaal culturele praktijk. Zone, jrg.17 (nummer 2), pp.11.*
- *Dobber & Van Oers (2018). Spelen en leren op school. Paragraaf 1.1 sociaal culturele praktijken als contexten voor betekenisvol leren. Van Gorcum: Assen.*
- *De Koning, L. (2022). Leren in en over de wereld. Paragraaf 1.3 Betekenisverlening. Van Gorcum: Assen.*

Spelgeoriënteerd curriculum = Een echt spelgeoriënteerd curriculum is een curriculum dat spelactiviteit en gespeelde praktijken steeds als context neemt voor betekenisvol leren en instructie, waarbij de inbreng van de professional of leerlingen het spelformat van de activiteit niet onomkeerbaar mag doorbreken

MEER WETEN?

- *Dobber & Van Oers (2018). Spelen en leren op school.. Paragraaf 1.6 Naar een spelgeoriënteerd curriculum. Van Gorcum: Assen.*

Op onze website hebben we actuele literatuur voor je op een rij gezet. Kijk op onze pagina voor meer bronnen.

Thematiseren = Bij thematiseren staat het spelverhaal gebaseerd op een heldere sociaal culturele praktijk centraal. De professional bouwt samen met de leerlingen het verhaal op en zorgt ervoor dat de verschillende ervaringen en verhalen van de leerlingen meegenomen worden. Zo wordt een verhaal van iedereen.

Een spelverhaal is opgebouwd uit een reeks betekenisvolle activiteiten waaraan verschillende onderwijsinhouden verbonden zijn. Deze activiteiten zorgen voor een samenhangend en dynamisch geheel dat nodig is om steeds beter mee te kunnen doen in het spelverhaal.

MEER WETEN?

- *Janssen-Vos, Van der Meer, Vingerhoets & De Waard (2024). Basisontwikkeling voor peuters en de onderbouw. (hoofdstuk 2 spel en het opbouwen van spelverhalen).*
- *De Koning (2022). Leren in en over de wereld. Paragraaf 1.4.2. Thematiseren en de stem van de leerling.*

Brede bedoelingen = Binnen Ontwikkelingsgericht onderwijs wordt ingezet op de brede persoonsontwikkeling van leerlingen. Het gaat om onderwijs vanuit betekenisvolle activiteiten waarbij leerlingen met hun hele persoon betrokken zijn door middel van spel/onderzoek. Leerlingen ervaren waar kennis en vaardigheden zoals ICT, lezen, schrijven, rekenen voor nodig zijn en willen dit leren.

MEER WETEN?

- *Janssen-Vos, Van der Meer, Vingerhoets & De waard (2024). Basisontwikkeling voor peuters en de onderbouw. (paragraaf 1.3 Brede persoonsontwikkeling)*
- *De Koning (2022). Leren in en over de wereld. Paragraaf 2.2.2. Bedoelingen van de leerkracht.*

Zone van Naaste Ontwikkeling = De 'Zone van Naaste Ontwikkeling' (ZNO) staat voor wat een leerling al zelf kan en wat hij/zij nog niet zelf kan maar waarbij de leerling de noodzaak voelt om het te willen kunnen. Spel/onderzoek opent een Zone van Naaste ontwikkeling, waarbij 'imitatie' de kern is van het begrip ZNO. Binnen elke spelactiviteit loopt een leerling wel tegen nieuwe eisen aan, waarvoor zij/hij nieuwe handelingen moet leren. Met hulp van de professional of meerwetende medeleerlingen worden die nieuwe (culturele) handelingen stap voor stap geleerd en zinvol gemaakt.

- *Van Oers (2018). De reeks: Zone van Naaste Ontwikkeling. Zone, jrg. 17 (nummer 4), pp. 11*
- *Van Oers (2020). Ontwikkelingsgericht Onderwijs nog eens onder de loep. Zone, jrg. 19 (nummer 2), pp. 6-9.*

Leergemeenschap = In een leergemeenschap ligt de nadruk op leren als proces. Dat betekent dat leerlingen niet alleen specifieke kennis en vaardigheden verwerven, maar leren om zich als persoon te ontwikkelen tijdens het opbouwen en onderzoeken van spelverhalen. Het gaat over het creëren van een groeps cultuur waarin de professional een meerwetende partner is en deelneemt. Door middel van modellen en coachen doet diegene voor waar het in een activiteit om gaat. Kenmerkend voor een leergemeenschap is dat er individueel of in groepen wordt gewerkt aan een gezamenlijke taak en doel.

- *Meima-den Breejen, J. (2016). Leergemeenschap in de steigers. Zone, jrg. 15 (nummer 3), pp.6-8*
- *Koning, de L. (2002). Leren in en over de wereld. Paragraaf 1.4.5. De groep als onderzoeksgemeenschap. Van Gorcum: Assen.*

Cultural Historical Activity Theory of CHAT = Het begrip CHAT gebruiken we om de betekenis van het begrip Ontwikkelingsgericht in OGO aan te scherpen. Vygotskij ontwikkelde een cultuurhistorische theorie. In deze theorie gaat Vygotskij ervan uit dat de ontwikkeling van een kind in grote en kleine mate wordt beïnvloed door de cultuur waarmee het kind is vergroeid. Vygotskij veronderstelt dat de ontwikkeling van een individu plaatsvindt in zo'n sociale context en legt de nadruk op de begeleidende rol van de volwassenen. Hij noemt dat mediatie. In deze opvatting is een geslaagde cultuuroverdracht essentieel voor de ontwikkeling van een individu. Vygotskij ziet die interactie gebeuren in de sociale wereld. In en door de sociale omgeving leert het kind bijvoorbeeld taal om met anderen te spreken.

- *Janssen-Vos, Van der Meer, Vingerhoets & De Waard (2024). Basisontwikkeling voor peuters en de onderbouw. Paragraaf 1.1 Betekenisvolle activiteiten: waar praten we over. Van Gorcum: Assen.*

Op onze website hebben we actuele literatuur voor je op een rij gezet. Kijk op onze pagina voor meer bronnen.

OGO in een tijdlijn

ONTWIKKELINGSGERICHT ONDERWIJS (OGO)

LEV VYGOTSKIJ (1896 – 1934)

Lev Vygotskij zag leren als een sociaal-cultureel proces. De Russische onderwijspsycholoog bracht hiermee een ander geluid dan de Amerikaanse cognitief psychologen uit zijn tijd. Het werk van Lev Vygotskij en zijn leerlingen heeft een belangrijke rol gespeeld bij de ontwikkeling van OGO.

'70

Carel van Parreren en Jacques Carpay publiceerden in '97 "Sovjetpsychologen aan het woord" gebaseerd op theorieën van: **Leont'ev - Lurija - El'Konin Davydov - Ajdarova - Menčinskaja Karpova - Galperin**

Dit boek geeft een beeld van het werk van Vygotskij op hoofdlijnen. De aandacht gaat vooral naar het werk van anderen met suggesties voor het onderwijs.

GRONDLEGERS VAN OGO IN NL

BERT VAN OERS

Bert van Oers studeerde bij Prof. C. van Parreren en heeft onder diens aanmoediging Russisch geleerd om bronnen uit de eerste hand te bestuderen. Hij heeft een grote wetenschappelijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling en onderbouwing van OGO.

'80 eerste OGO-basisscholen

FREA JANSSEN-VOS

Frea Janssen-Vos en haar projectgroep ontwikkelen Basisontwikkeling voor de onderbouw. Al snel gevolgd door een boekenserie voor de hele onderbouw (gr. 1 t/m 4) en later Startblokken.

2002

De Activiteit

LANDELIJK CENTRUM VOOR ONTWIKKELINGSGERICHT ONDERWIJS

Bea Pompert en Niko Fijma starten De Activiteit, nascholing en onderwijsontwikkeling voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs

1997 De OGO-Vereniging

In 1997 werd de Academie voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs (OGO Academie) opgericht. De OGO Academie is opgericht met als doel de krachten te bundelen bij de verdere ontwikkeling en verspreiding van OGO. In 2020 is de naam OGO Academie veranderd in OGO Vereniging en zijn de missie en de doelstellingen geactualiseerd.

CHAT

OGO is inmiddels een duidelijk uitgewerkte onderwijsvisie. Het onderliggende paradigma voor onze onderwijsvisie wordt tegenwoordig aangeduid als **Cultuurhistorische Activiteitstheorie (CHAT)**

NU

Er zijn meerdere scholen die volgens OGO of ontwikkelingsgerichte principes werken. Vooral de Zin in Lezen aanpak wordt ook op niet-OGO scholen gehanteerd. Benieuwd welke scholen? Op onze kaart kun je de scholen zien die lid zijn van De OGO-Vereniging:

www.ogo-vereniging.nl/ogo/ogo-locaties/

OGO IN WETENSCHAP

Er zijn meerdere wetenschappers die onderzoek doen naar OGO gerelateerde praktijken of kwesties:

Wim Wardekker
persoonsvorming en identiteitsvorming
Monique Volman
funds of knowledge
Dorian de Haan
taal- en spelbegeleiding
Rene van der Veer
cultuurhistorische pedagogiek

Recent onderzoek

Marjolein Dobber
onderzoekend leren en zin in lezen
Chiel van der Veen
model2talk

Blijf de Vereniging steunen voor de doorontwikkeling van ons concept en word lid!
www.ogo-vereniging.nl

Waar te beginnen?

Er zijn vele boeken geschreven die vol staan met praktijkvoorbeelden. Het is handig om deze boeken te raadplegen, want hierin worden zowel theoretische onderbouwing als didactiek en praktische voorbeelden toegelicht die direct toepasbaar zijn. Die teksten gaan we natuurlijk niet herhalen, want niet voor niets zijn dit mooie publicaties. Belangrijk voor jou als professional is, dat jij jezelf ontwikkelt in je rol en goed kijkt en luistert naar kinderen. Dit zijn 'good practices', probeer jezelf niet te meten aan deze voorbeelden. Juist van het uitproberen wordt er geleerd.

Het is belangrijk om je van te voren te realiseren dat OGO als concept nooit 'af' is, waardoor je als docent, leerkracht of pedagogisch medewerker altijd in ontwikkeling zal moeten zijn. Wat mooi is aan OGO, is dat er een verbinding is tussen empirie, theorie en praktijk, waarin verschillende personen en instanties samenwerken voor de doorontwikkeling van het concept. Ook zijn er verscheidene brochures, thema-uitgaven en artikelen gepubliceerd. Hieronder een aantal voorbeelden dat je gratis kunt raadplegen:

Didactief special: Ontwikkelingsgericht Onderwijs

<https://didactiefonline.nl/artikel/ontwikkelingsgericht-onderwijs>

Deze special is gemaakt in opdracht en met een financiële bijdrage van de Academie voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs, nu bekend als de OGO Vereniging. De special verscheen in het januari/februari-nummer van Didactief in 2013. In het tijdschrift staan nog steeds actuele voorbeelden.

Beter leren door onderzoek
Hoe kun je onderzoek inzetten in de klas?

Voor leerkrachten basisonderwijs

Door PROO gefinancierd onderzoek hebben Marjolein Dobber, Marijn Tanis en Roszanne Zwart (Vrije Universiteit Amsterdam) een praktijkbrochure gemaakt vanuit een reviewstudie over het begeleiden van onderzoekend leren van leerlingen in relatie tot de veelgebruikte term 21st Century Skills. Mooi om te raadplegen voor een bovenbouw leerkracht die bezig is met onderzoeksvragen in zijn klas.

https://www.nro.nl/sites/nro/files/migrate/Beter-leren-door-onderzoek_VanOers-obv-review.pdf

Zin in lezen

Wanneer je zoekt naar Ontwikkelingsgericht Onderwijs, zul je ook Zin in Lezen tegenkomen. Dit is een aanpak waarmee je betekenisvol lees- en schrijfonderwijs verzorgt in het basisonderwijs. Deze aanpak is ontwikkeld door De Activiteit, landelijk centrum van OGO. De aanpak wordt inmiddels ook op veel 'niet-OGO scholen' gebruikt, juist door de maatschappelijke kwestie dat kinderen steeds minder gemotiveerd zijn om te lezen. Kijk op: <https://www.zininlezen.com/achtergrond/>.

Zin in Lezen

Toolkit Historisch redeneren Wetenschap & Techniek

Ga je met je school aan de slag met het verdiepen in OGO in relatie tot wetenschap en techniek of geschiedenis? Dan moet je zeker de gratis toolkits raadplegen. Deze toolkits zijn gemaakt voor de onderwijspraktijk.

Toolkit Historisch redeneren

Een groep van leraren, nascholers en onderzoekers werkten samen aan een project waarin onderzoekend leren op het gebied van geschiedenis centraal staat. In dit project hebben zij een toolkit ontwikkeld, die leerkrachten helpt het historisch redeneren van hun leerlingen te verbeteren. De toolkit is gericht op het nadenken over geschikte thema's en activiteiten en het voeren van onderzoekende gesprekken.

<https://www.ogo-vereniging.nl/2021/05/07/ken-jij-de-toolkit-historisch-redeneren-al/> Ook is er filmmateriaal om de praktijkvoorbeelden te ondersteunen: <https://de-activiteit.nl/2020/11/26/toolkit-historisch-denken-en-redeneren-nu-beschikbaar/>

Toolkit om het historisch denken en redeneren van kinderen te ontwikkelen door onderzoekend leren
MIRO groep 2015-2018

Deze toolkit is tot stand gekomen door een onderzoeksproject, uitgevoerd door onderzoekers van de VU, assistenten van De Activiteit en leerkrachten van vijf basisscholen: Basisschool Oostelijke Eilanden, De Zuidere, CBS De Regenboog, De Jullianschool en De Oudeboer.
Het onderzoek is gesubsidieerd door het NRO (405-16-513)

Toolkit Wetenschap & Techniek

Met de toolkit bieden we leerkrachten handvatten om W&T onderwijs praktisch uit te voeren en te verbinden aan bestaande onderwijspraktijken rondom onderzoekend leren. Het gaat om gesprekken voeren met leerlingen om tot technologisch inzicht te komen. Maar ook om ideeën over het inrichten van een 'hands-on' onderzoeksomgeving. De toolkit biedt materialen die leerkrachten kunnen gebruiken bij het zelf ontwerpen en uitvoeren van lesplannen om het denken en redeneren in W&T te bevorderen.

<https://www.nro.nl/onderzoeksprojecten/ontwikkeling-van-een-toolkit-voor-wetenschap-en-technologie>

OGO en social media

Tips van leden

We hebben op social media reacties gevraagd welke publicaties een starter zou moeten lezen. Hierbij hebben we de volgende reacties gekregen. Let op: hiervoor dien je een abonnement op Zone, of een lidmaatschap bij De OGO Vereniging te hebben (dan krijg je een abonnement op het tijdschrift erbij en heb je toegang tot het gehele archief).

1. Tijdschrift Zone #3, jrg. 23 (2024).

Tijdens een mini symposium op 5 juni 2024 op De Julianaschool in Schagen heeft Bert van Oers een lezing gegeven over een aantal grondbeginselen van OGO. Leanne Oudes, heeft dit samengevat in een artikel in Zone, het geeft een goed beeld van een aantal begrippen.

Link: www.tijdschriftzone.nl/art/50-8152_Verslag-lezing-Bert-van-Oers-tijdens-minisymposium-Vygotskij-Foundation-Julianaschool

2. Tijdschrift Zone #2, jrg. 19 (2020).

In dit artikel: *Signatuur van Ontwikkelingsgericht onderwijs*, in tijdschrift Zone door Bert van Oers, helpt om het concept te duiden. Heeft in 2003 erin gestaan, in 2011 herzien en er is een beeldverhaal gemaakt in 2020.

Link: www.tijdschriftzone.nl/art/50-5980_Ontwikkelingsgericht-onderwijs-nog-eens-onder-de-loep

3. Tijdschrift Zone #1, jrg. 16 (2017).

'Kleine onderzoekjes, grote resultaten' is een heel toegankelijk artikel voor een beginnende OGO-leerkracht met praktijkdoorkijkjes in groep 3, 3-4, 4 en 5, waarbij leerkrachten kinderen laten onderzoeken. Met dit artikel krijg je direct een idee, om de volgende dag in je klas uit te proberen!

Link: www.tijdschriftzone.nl/art/50-5543_Kleine-onderzoekjes-grote-resultaten

Hieronder de QR-codes naar deze artikelen (mits je toegang hebt met een abonnement):

artikel 1

artikel 2

artikel 3

Social Media

Volg jij ons al op [LinkedIn](#), [Facebook](#) of [Instagram](#)?
Neem ook gauw een kijkje op onze website:
www.ogo-vereniging.nl

Andere tips:

Facebook: OGO Zin in lezen inspiratie pagina

Deze groep is opgericht voor iedereen die werkt met de Zin in Lezen aanpak en om elkaar als onderwijsprofessionals te inspireren met betekenisvolle lees- en schrijfactiviteiten binnen deze aanpak. Zin in lezen is eigendom van De Activiteit, landelijk Centrum voor Ontwikkelingsgericht. De pagina wordt beheerd door Patrick Postma.

De Activiteit: Het landelijk centrum voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs. Wil je op de hoogte blijven van recente publicaties, volg hen dan op Facebook of Instagram.

De doorontwikkeling van OGO doe je samen!

Er zijn verschillende goede praktijken in Nederland waar je kunt kijken hoe OGO wordt vormgegeven. De OGO Vereniging houdt een kaart bij, waar scholen en organisaties zich profileren middels ons lidmaatschap. Dit zijn scholen, kinderopvanglocaties, lerarenopleidingen, begeleidingsdiensten en trainers die (gedeeltelijk) met OGO werken.

Via de site kun je deze kaart raadplegen:
<https://www.ogo-vereniging.nl/ogo/ogo-locaties/>.

**Staat jouw school er nog niet op?!
Meld je dan aan als lid bij De OGO Vereniging.**